

„Primorski List“

izhaja vsaki t. 10., in
20. v mesecu. Ce-
n' za celo leto 1 gl.
60 n., za pol leta 75 n.
Posamezne številke se
dobivajo v tabakarnah:
Nunske ulice in Šolske
ulice po 5 nov.

PRIMORSKI LIST

Boučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

Vse za vero, dozo, cesarja!

Uredništvo in upravnništvo
mu je v Gorici, Nunske
ulice št. 10. — Nefran-
kovaná pisma se ne
sprejemajo. Rokopisi se
ne vračajo. Upravnništvo
sprejema oglase in na-
znanila po pogodbi.

Odgovorni urednik in izdajatelj: J. Marušič.

Lastnik: Konsorcij „Primorskega Lista“.

Tiska: Hilarijanska tiskarna.

„Proč s črno temo“.

„Najivni P. L. se zgraža, da je padla že psovka „farški regiment“. Ne le ta, hujše padajo po celi deželi, gosto kakor dež. Da tak duh v ljudstvu ne obrodi nič dobrega ne za vero, ne za duhovski stan to je gotovo. V tem oziru utegnejo nastati časi da bo joj; kajti tok časa že sam po sebi ni prijazen stremljenju duh stanu.“ — Tako piše „Soča“ dne 3. nov. t. l., kakor bi hotela še nekoliko spominjati goriško duhovščino, naj se uda toku časa, ako noče da ji popolnoma odklenka. Teden pozneje pa več ne opominja, ampak kar izda parolo „proč s črno temo“. Kaj razumi s temi besedami, ni težko povedati. Po domače bi rekli: proč z duhovščino, — ali v svobodomiselnem, prosvitljenem jeziku in elegantnem naprednem slogu: proč s farji.

Torej „proč s črno temo“ — v staro železo z duhovniki. Te besede v „Soči“ ne veljajo posamezniku, ampak celemu stanu. Govorimo zato tudi mi le splošno.

Zakaj proč? — Zato, ker škoduje, — ali vsaj nič ne koristi, — zato se navadno kake reči iznebimo. Orodje, od katerega nima delavec dobička, katero rabiti ne more, — to dene v kot, — tam naj počiva; — še prej pa, sevé, odkriža se tega, kar mu škodi. Tako naj se zgodi zdaj z goriško duhovščino, — me staro železo naj jo spravi naš narod! Kdor je napisal besede „proč s črno temo“, — gotovo je imel urok. Mi družega uzroka najti ne moremo, kakor tega, da je duhovščina ali škodljiva, — ali pa, da nič ne koristi našemu ljudstvu. Da bi bila škodljiva, — no tega ne bo nobeden trdil; pač pa trdijo mnogi, da nič ne koristi, ker se vedno drži srednjeveških nasel.

Slišal sem pred leti iz ust naprednega, svobodomiselnega: izobraznega človeka sledeče besede — „Duhovnik v mejah svojega poklica ne more ljudstvu koristiti; če kaj koristi, stori to le izven mej svojega poklica“. Kaj tacega je gotovo še malokdo slišal, ako ni prišel v dotiko s svobodomiselnimi ljudmi. A v takih družbah bi se mnogo tacega zvedelo. Ali je pa to resnica?

Mi smo kat. kristjani, in kot taki ne bomo nikdar brez duhovščine, naj pride še hujše. Kat. duhovnika naloga je „salvare animas“ — zveličati duše. Mi verujemo v neumrljivost duše — upamo vsaj, da ljudstvo to veruje; svobodomiselnim je tudi to svobodno. A še dalje. Mi verujemo v večnost, srečno in nesrečno, in verujemo, da čednost pripelje k srečni večnosti, greh pa k nesrečni. Naloga prva duhovnikova je naše ljudstvo večno osrečiti. Pa ta svoj namen doseže s tem, da zabranjuje v ljudstvu greh in povspesuje čednost. Čednost je podlaga sreče, tudi zemeljske; greh je podlaga nesreče — propadu ljudstva. Morala, ob katero se drga tolikokrat, ta je vzdržala posameznike in ljudstva, — nemoralnost je pokončala narode. Tako se tudi dandanes prorokuje propad francoskega naroda radi nemoralnosti.

Isto je priznal tudi Stritar v znanem pismu. Iz tega sledi: Kdor povspesuje moralo v narodu, ta eo ipso, koristi narodu, — ker ga varuje propada. Dá „Soča“, vsak duhovnik, če tudi ima 23 ur časa na dan, tudi oni, ki se ne udeležuje shodov, ki ne hodi v čitalnico, ki ne piše v liste: — vsak dela za narod, koristi narodu, če ne drugod, gotovo v — spovednici. Žalostno, da smo že tako daleč prišli, da se moramo braniti na ta način. Braniti ne proti sovražnikom našega naroda, — ampak proti vernikom — domačinom, ki so tako zašli v svoji strasti, da vidijo v duhovniku le lenuha, ki živi ob mastni plači, za katerega bi bil bič najboljšje plačilo.

Prašajmo se, kateri stan v mejah svojega poklica koristi toliko ljudstvu, kakor duhovnik. Mogoče advokat; — odgovorite sami. Mogoče sodnik. Da, ta zabrani mnogo nepotrebnih stroškov lahko mej ljudstvom; — a tudi duhovnik je sodnik, ki je že neštivilno-krat ublažil nasprotstva, — zabranil tožbe. Mogoče koristi; več ljudstvu zdravnik. Mnogo koristi, a več kot duhovnik, ki mora celiti notranje dušne rane. Po poklicu naroden, kakor duhovnik, je edino le učitelj. To kar dela učitelj samo v šoli, — mora duhovnik tudi izven šole storiti: — učiti ljudstvo. Duhovnik že po svojem poklicu mora biti naroden, mora biti rodoljuben, se mora žrtvovati za ljudstvo, k čemur nobeden drug stan ni prisiljen. In zdaj se o tem stanu na Goriškem tako govori, tako piše!

Poleg tega. Kaj so storili duhovniki za korist ljudstva izven mej svojega poklica v vseh strokah znanstva in umetnosti, o tem molčim.

S temi, ki morajo po svojem poklicu delati za korist našega ljudstva in ki izven svojega poklica se mnogo žrtvujejo za napredek naroda našega, — „proč, s temi ki so „črna“ tema — „nazadnjaki“. Kaj ne, daleč, daleč smo prišli! Tega nisem pričakoval od „Soče“, da kedaj stopi za „Sl. N.“ — Ako ima „Soča“ osebo, ki ji nasprotuje v politiki; naj udari slobodno na njeno politično delovanje (ako je zaslužila); ali generalizovati, to ne gre. S temi besedami se je „Soča“ odkrinkala popolnoma! Njej ni zato, da od strani od javnega delovanja eno osebo ali dve; — ne ves stan hoče kar nenkrat odstraniti, spraviti med staro šaro, — ne samo to: — ampak vsemu stanu hoče vzeti zaupanje ljudstva, ker jih slika kot nazadnjake, črno temo.

Dosti bodi! Hoteli smo „Soči“ le povedati, da je naša duhovščina narodna — da mora biti narodna že po svojem poklicu; bolj kakor noben drugi stan — kdor narodnjake — podi od narodnega dela, — ta koplje grob našemu ljudstvu! . .

Nova stranka.

Sedaj smo na čistem in jasnem. Tuma-Gabršček-Triller so javno izpovedali, da snujejo novo svobodo miselno, t. j. liberalno stranko. Na Goriškem se torej od sedaj naprej ne bje samo osebni boj, marveč je tudi boj za načela. Da so tudi na Goriškem liberalci, o tem smo bili vedno prepričani. Pokazali pa

svojih rožičkov niso, ker so dobro vedeli, da razmere še niso dozorele. V varnem okvirju dr. Gregorčiča so se pripravljali, dokler se niso čutili dovolj pripravljene in krepke. Sedaj pa so prišli z barvo na dan, ter slovenskemu svetu povedali, da so svobodomiselnih, liberalci po vzoru „Slov. Naroda“. To je povedal v „Slov. Narodu“ dr. Triller očitajoč „Gorici“: „da raznese v prah in nič nadležnega Kranjca (namreč dr. Tuma) in z njim organizujočo se svobodomiselno stranko“. Takoj na to je „Soča“ samozavestno izbruhnila besede: „Proč s črno temo, proč z nazadnjastvom. Živel svobodomiselnih napredek našega naroda!“ Novo stranko in sicer svobodomiselnih, liberalnih, po vzoru dr. Tavčarjevem na Kranjskem, imamo tudi na Goriškem. To je dejstvo, s katerim nam je računati in bomo tudi računali.

Oglejmo si to stranko nekoliko bližje. Stranki načeljujejo dr. Tuma, dr. Triller in And. Gabršček. Jedro stranke so trgovci in obrtniki na Goriškem. Teh se je oklenil dr. Tuma, ne sicer iz predilekcije, marveč, da si osnuje lastno politično stranko. V ta namen so osnovali novo „Trgovsko in obrtno društvo“, ki je političnega značaja. V tem društvu hočejo združiti trgovce in obrtnike ter si tako ustanoviti jedro stranke. „Soča“ tudi že prinaša celo vrsto člankov o potrebi in namenih novega društva, in iz vleče trgovce in obrtnike. Mi prav iz srca želimo napredka naši trgovini in obrtni! Saj dan za dnem občutimo, kako nam primanjkuje rednih, strokovno izurjenih trgovcev. Vse strokovno izurjene trgovce cele dežele menda lahko seštejemo na prste. Zato je tako društvo res potrebno, in le želeli je, da bi društvo povzdignilo naše trgovce in obrtnike.

Toda o novem trgovskem in obrtnem društvu ne sodimo tako. To društvo je bilo ustanovljeno, ne iz predilekcije do stanu, marveč iz politično sebičnih namenov. Ustanovili so ga imenovani gospodje, da imajo politično društvo in stranko. Kako pa je to, da so ravno sedaj spoznali toliko važnost trgovskega stanu, poprej pa se skorej zanj brigali niso. Ako se trgovci in obrtniki združujejo v prosep svojih stanovskih koristi, pač njim nikdo ne more zameriti, in vsak pošten rodoljub jih bode podpiral. Vse drugo pa je, ako se trgovci in obrtniki, kot stan, dajo izrabljati v strankarsko-politične namene. In ravno to je v našem slučaju. Trгоvec in obrtnik sta navezana na odjemnike brez njih propadeta. In na odjemnike bodo naši trgovci in obrtniki še vedno navezani, ker bodo še lahko čakali, predno jim novo društvo odpre prekmorsko trgovino. Dokler pa so navezani na odjemnike, se kot stan ne morejo staviti v nasprotje z večino odjemnikov. Ako pa naši trgovci hočejo biti svobodnjaki, morajo tudi odjemnikom priznati svobodo, da kupujejo kjer hočejo. In ravno tega se bojimo. Nova stranka trgovcev in obrtnikov, katero „Soča“ proglašaja za svobodomiselnih, bode pred vsem napredovala v tem, da bodo mnogi trgovci in obrtniki zgubili mnogo odjemnikov. In to bode naravna posledica tega boja, kar ne bode v korist ne trgovcem, ne skupnemu narodu. „Soča“ kriči: „Proč s črno temo“ t. j. proč z duhovniki. „Soča“ pa je glasilo trgovskega in obrtnega društva, z njo torej soglašajo trgovci in obrtniki. G. Pečenko torej ne bo več hotel duhovščini prodajati svojega vina, ker mu velja geslo: proč z duhovniki! G. oštir Zega ne bo več sprejemal „črne teme“ v svojo krčmo, g. Konjedič ne bo več prodajal svoje železnice duhovnikom, itd. Vidite, kam vas vodi vaša pot? In do tega, žal, tudi pride. Pod firmo „trgovskega in obrtnega društva“ se pred vsem „špoga“ zabavljanje na duhovščino. Predsednik društva posebno rad v krčmi zabavlja čez črne sukneje. G. Gabršček je v Sežani govoril o 10 točkah. Jednajsto je v „Soči“ izpustil, namreč drgnjenje ob črne sukneje. Ravno tako je dr. Triller v Kobaridu s posebnim veseljem zabav-

ljal čez duhovščino. — Kedo mu bo zameril! saj odkar je zapustil Kranjsko ni še smel zabavljati, dasi navajen temu. — Obrtniki in trgovci! V okvirju društva, ki nosi vaše ime, zabavljajo in blate gotove osebe duhovščino! Kaj menite, da bodo duhovščina (in tudi drugi) tako idejalni, da bodo še raje hodili k vam, da vam bodo za psovke nosili denarje!! Duhovščina in tudi ljudstvo nista tako nespametna! In zato bode to hujskanje le v kvar trgovcem, in — v marsikoga denarnici bode nastajala črna tema. — To je nova liberalna stranka, ki bode trgovcem le na kvar. Sicer pa je vsakemu prosto, da dela, kar hoče. Svobodno trgovcem, svobodno nam!

Državni zbor.

8 novembra. V tej seji je zahtevala levica po svojih zastopnikih, posl. Kaiser, Bielohlavek in dr. Gross, da zbornica takoj postavi na dnevni red načrt zakona glede odprave časniškega in kolektorskega koleka, kar se naj ima zgoditi po besedilu načrta s 1. januarjem l. 1900. — Toda dr. Začek se je temu odločno uprl, kajti po njegovem mnenju levičarjem ne gre za stvar, ampak, da si pridobijo popularnosti in zavlečeje zajedno obravnavo glede izgredov na Moravskem. — Pri glasovanju se je pokazalo, da je posl. Začek govoril iz srca skoro cele desnice, ki je levičarski predlogod klonila z veliko večino. — Potem je finančni minister Kniaziołucki predložil in pojasnil državni proračun za l. 1900. Skupne potrebnosti so proračunjene na l. 585.811.822 kron, torej za skoro 65 milijonov kron več, kakor za tekoče leto. — Vlada želi, da reši sedanj parlament ta proračun. O vladni izjavi glede nemirov na Moravskem je prvi govoril posl. dr. Začek. Naglašal je, da so vladni organi zakrivil preplivanje krvi. — Ljudstvo je ogorčeno radi preklica jezikovnih naredeb in daje opravičenega duška svoji nevolji. Po njegovem mnenju so hladili jezo ljudje ravno nad židi edino le vsled tega, ker prav ti židje so, ki so proti naredbam delali na vse kriplje, čeprav prikriti, in ker ravno židje podpirajo na Moravskem nemstvo. Povedal je tudi, da potjujejo neposredno vse to dunajski židovski listi, ki ostrupljajo javno muenje v Avstriji.

9. novembra. Debata o isti stvari se nadaljuje. Govorili so soc. dem. posl. Berner, potem Türk, Schneider in več drugih, ki vsi so grozovito obdelavali žide. — Zvečer je bila seja v kateri se je obravnavalo o državnih podporah vsled nima. — Vlada je od drž. zbora zahtevala kredita 9.800.000 gl., odsek za vladno predlogo je načrt tega zakona nekoliko premenil, — sicer pa pritrdil opravičeni vladni zahtevi. — Kranjska poslanca Pfeifer in dr. Žtnik s tovariši sta predložila nujna predloga, da vlada dovoli primerne podpore tudi poškodovancem v črnomeljskem, novomeškem in postojnskem okraju.

10. novembra. V tej seji je govoril slov. poslanec Pfeifer, ki je vladni pri delitvi podpor posebno toplo priporočal deželo Kranjsko. — Hrvatski poslanec Biankini pa je opozarjal vlado na bedo v Dalmaciji. — Potem so nadaljevali debato o moravskih izgredih posl. Ad mek, Kozlovski in dr. — Po vstopanje vladnih organov je opravičeval minister Körber, med kojega ogovorom pa je nastal tak šum, da je moral — obmolkniti.

V nadaljnjih sejah se je zlasti obravnavala zahteva vlade glede uravnave valute, v katero svrhu naj bi se izšla v državni blagajni se nalajajoča svota 59 milijonov gl. v zlatu. To je zahtevala vlada od komisije za drž. dolgove, v kateri sede poleg dr. Fuchsa tudi razni člani desnice. Toda komisija je to zahtevo zavrnila pred parlament in stem spravila vlado v nemajhno zagato. — Konečno se je komisija vladni toliko vdala, da se bo novič posvetovala o tej zahtevi; vendar pa se ni izjavila za vladno zahtevo tudi ne sedaj in ostala pri prvotnem prepričanju, da stvar pristojna v odločitev — parlamentu. —

Politični pregled.

Kvotno vprašanje se še vedno ni rešilo. Se vedno se pogajati o tem pomembnem predmetu obe deputaciji. Mažari niso pripravljene niti za las odstopiti od svojih dosedajšnjih zahtev, vendar pa se tuje od več merodajnih stranij, da se dože povišanje ogrske kvote na 35 odstotkov. Vsprejel se je tudi predlog ogrske delegacije, naj se nadaljuje pogajanja na ravni omenjeni podlagi 35 odstotkov. — Obravnave se bodo sedaj nadaljevale v Budimpešti.

Sprememba § 14. V ta namen se je izvolil v državnem zboru poseben odsek, ki se je nedavno zbral k prvemu posvetovanju. Razni poslanci so stavili svoje predloge, izmed kojih sta važna posebno ona posl. Daszykega in posl. Kaiser-ja. Socijalni demokratje želijo, da se § 14 sploh opusti. — Levičarski predlog pa je bolj prijateljev. Vporaba § 14 naj bi se vladni sicer ne odrekla, a naj se omeji v določene meje. — § 14 ne bi smelomejati drž. temeljnih zakonov, tudi ne obremenjati državni zaklad, prodajati kake državne lasti, raspisati novih davkov itd. — Tudi desnica v kratkem izreče o § 14 svoje umenje.

Povišanje cesarjeve civilne liste. Razna ogrska glasila so zadnji čas poročala, da se vrše pogajanja glede izvišanja cesarjeve civilne liste, ki znaša sedaj nekaj čez 9 milijonov kron, na 12 milijonov kron. To pa zato, ker se je baje pomnožilo število doraslih moških članov cesarske hiše od 38 na 72, kojih vsakemu pristojna 50.000 gld. letne upravnice. Koliko je na tem zvišanju resnice, se ne ve. Oficijozno se ta vest zanikuje.

Kontrolna komisija, katere člani so trije levičarji, in trije desničarji, je tudi v svojem drugem posvetovanju ostala pri prvotnem sklepu, da ima o vladni zahtevi glede vreditve valute odločevati parlament. Proti temu sklepu so glasovali samo levičarski člani komisije in tako okazali, da so ponjuzi hlapci nove vlade, a jedro pa se je s tem sklepom poostriko azmerje med vlado in večino.

Avstrijska namestništva. Grof Alary bi rad tudi na tem polju uvedel „nov kurz.“ Govori se, da hoče prenesti českega namestnika, grofa Coudenhova, moravskega namestnika barona Spaus-Rodena, dalje grofa Merveldta in grofa Gössa. V Trstu da hoče poslati baron Dipaulija, ki pa se temu brani.

Francoski parlament. Te dni se je zopet sestel francoski parlament, ki je počival, odkar je Waldeck-Rousseau stopil na čelo sedanjemu ministerstvu. — Prva seja se je dokaj mirno završila. Vendar pa so že sedaj padle ostre besede na posamezne člane ministerstva. Samo socijalisti in protozoidarske skupine so vlado hvalile. Nek socijalistični poslanec pa je dejal, da miru ne bo preje, dokler se ne zlomi moč cerkve in ugrabi premoženje mrtve roke. V kratkem se vrši glasovanje glede vladine politike.

Srbsko ovadustvo. V srbskem no-

tranjem ministerstvu se je ustanovil nov oddelek, ki naj bi trajno zasledoval sumljive in vladni nevarne elemente in jih spravljati v „varno zavetje.“ Tako daleč je že prišlo, da se pisma na poštah odpirajo, ki so naslovljena na v hotelih nastanjene tujce. — Strogo se cenzurira tudi tuje časopise. Izgoni so na dnevnem redu. Samo v Petrograd na Rusko je pribeglo do 200 ljudi iz Srbije. Najžalostneje na vsem tem pa je, da si Srbi sami iz teh razmer ne morejo — pomagati.

Transvalsko vprašanje. Koj potem, ko so Buri prvič odbili Angleže pri Colensi, je jela prihajati slednjim iz Anglije izdatna pomoč pod generalom Bullerjem. Angleška poročila javljajo, da se bliža velika nevarnost Pietermaritzburgu, kar je v nasprotju s prejšnjimi poročili o slavni zmagah. Kajti istina je, da imajo Angleži smolo in morajo prepuščati Buroom postojanko za postojanko. — Pietermaritzburg je sicer še v angleških rokah, toda tudi ta pade gotovo, kakor hitro dojde Buroom nova moč iz Oranje države pod vodstvom generala Luke Mayerja. — Angleži mislijo poslati 100.000 mož, ker vedo, da s 70.000 ničesar ne opravijo. — Buri so razdrli železniški most severno od Colesberga in zasedli Venlerstadt. — Tudi v Kaplandu Buri napredujejo. To vedo povedati celo angleška poročila. Zasedli so poleg Venlerstadta tudi Zamestovu in razdeljali več mostov in zapirli Angležem mnogo važnih polj. Ko so hoteli pred kratkem Angleži prodreti proti Belmontu in rešiti tako posadko v Kimberleju, so jih Buri zajeli, ubili polkovnika Keith Falkonerja, ranili več častnikov, ostalo moštvo pa ujeli. — Gori omenjeni vojni sukurz ostane na ukaz generala Bullerja v Durbanu in Pietermaritzburgu, kjeri mesti sti v posebni nevarnosti, da jih Buri zajamejo. — 7000 mož je poslal Buller v Natal, kjer so Angleži pod Withejem opustili vsak boj, kajti ne ožiraje se na dosedanje angleške zgube v tem kraju, je vpoštevati tudi to, da stoji tukaj okoli 20 tisoč Burov na razpolago. Skoro gotovo tudi s to pošiljavo Angležem ne bo nič pomagano. — Buller se baje misli v prvi vrsti prostiti Ladysmith, ki je v najnižja postojanka. — V to svrhu bo brzokone razcepiti poskušal burško armado pri Ladysmithu s tem, da bo z večjim bojnim delom udaril na oranjsko mejo in prisilil Oranjece, da zapuste Ladysmith in gredo brana domace meje. V bitki pri Pietermaritzburgu je zadela Bure velika Zguba. Pal je njih najboljši general — Ioubert. —

Kaj novega po Slovenskem?

Na Kranjskem. — Pogreb žene očeta Slovencev, g. Karoline pl. Bleiweisove je bil sijajen. — Ruski kurs v Ljubljani je deželna vlada prepovedala. — Na Jesenicah je bil velik požar. Štirim gospodarjem so pogorela vsa poslopja. — V Ljubljani so ustanovili

Potrebno je torej harmonično razmerje mej posameznimi deli, — in drugič je potrebna vez, ki jih drži v lepo celoto.

Isti deli so potrebni tudi pri celotnem značaju.

Harmonično razmerje mora vladati mej posameznimi deli, a, ker (govorimo o značaju le oziraje se na duševne zmožnosti človeške), pravimo, da je treba lepega razmerja mej duševnimi zmožnostmi. Razum, srce in volja morajo biti ubrani v popolno celoto.

Vzgajati je torej prvič treba razum. Za njegovo izobrazbo je poskušal naš vek vže vse, in lepih uspehov si je pridobil. A gorostasna zmeta je in ostane, ako se samo v znanju išče izobrazba. Dokler se ne uniči to pogubno načelo, čakali bomo zastoj pravih značajev!

O, koliko vzgledov nam podaja zgodovina, koliko vidimo dandanes, vzgledov, ki nam zgovorno pripovedujejo, da učenost ni že popolna izobrazba!

Res: lepo je, divno je, da si je človek osvojil vso zemljo in si podjarmil vse njene sile. Nova solnca je staknil na nebu, nevidna poprej našim očem, blisk je ukradel iz oblakov, glas svoj pošilja v nepremerne daljave, in vodno paro vpreza, da pravaža ljudi in blago po cellem svetu!

A vse te in druge nabrojue izuadbe niso ublažile človeka!

Znanstven napredek je pač hvalevreden, — a znanje, edino znanje ni že vse; — je le začetek in pogoj celotne izobrazbe.

Uče se neštevilna pravila in načela, ki so temeljna in vodilna posameznim

mestno posredovalnico za delo. — V Dolencih v skotjeloškem okraju je posestnik A. Azbe umoril svojo lastno ženo, ker je bila baje večkrat pijana. — V Postojni je nenadoma umrl župan g. Friderik Vičič. — Nova vojaška bolnica v Ljubljani je dobila samo nemški napis. Tako se na Kranjskem prezira jezik večine. — V Selu pri Zagorju se je pred kratkim je zastrupila 21 letna posestnikova hči Jožefa Juvan. — Zaklal je na Dovjem mej preprirom hlapec J. Jeklič posestnikovega sina, Jož. Pogačnika. V 10 minutah je Pogačnik umrl. — V Kranju je g. Pavšler odprl več starih grobov ter našel v njih mnogo starin.

Na Stajerskem. — Celjski državni pravdnik prav pridno zaplenja „Domovino“. Kmalu ne bo smela pisati, kakor o krompirju in repi. — Cesar je potrdil za načelnika breškega okraja g. dr. Gvidona Srebeta. — Šulferajnska šola v St. Ilju v Slov. goricah je sprejeta v javno oskrbovanje. Posrečila se je par ondotnim nemškutarjem njih nesramno nakana. — V Celju so osnovali za drugo za vzdržavanje trgovine z železjem. — V Laškem so v zadnjem času ustanovili posojilnico, kmečko konsumno društvo ter kupili nekdanj Flosserjev hotel, kjer je sedaj narodni hotel. Laški nemščurčki bodo odslej imeli čas za hejlanje.

Na Koroškem. — V Tifenu je zgorelo 6 poslopij. G. prof. Jožef Apih na celovškem učiteljskem je pomaknjen v 7. činovni razred. — Iz Celovca je odšlo 20 orožnikov na Češko. — Cesar je podelil g. Jak. Müllerju, županu v Šmarjeti ob Velikovecu, zlati zaslužni križec. — Razsodbo dež. sodišča, da je slovensčina pri vseh sodnih uradih v slovenskem delu Koroške ravnopravna, je potrdilo tudi najvišje sodišče.

D o p i s i.

Iz Solkana. G. urednik! Vserod so ljudje pričakovali konec sveta, zakaj bi ga že mi Solkanci ne. Mnogi naši ljudje so šli v nedeljo večer vrh Prevalja ter tam do treh zjutraj čakali, kedar prično padati kometi. A ne mislite, da so čakali zunaj pod milim nebom v vetru in mrazu! Na Prevalji je zadnji čas nova kréma, in tu so naši nadopolni mladeniči in možje ob svitu litra opazovali utrinke zvezd — nesvojih, možgan. Tudi drugod so ljudje budili cele noči ter pričakovali napovedano prikazen. Večina je zastoj trčila nočni čas.

A naj bode, kar hoče; meni so prišle ob tej zadnji prikazni le te misli v glavo. Mislim sem, da bi že kmalu meteor razvitljenja padel v glave naših šolskih oblast, da bi uvidele in spoznale potrebo novega šolskega poslopja v Solkanu. Ogorčenost in nevolja je med ljudstvom velika in z njegovega stališča tudi opravičena. Seveda, priprosto ljudstvo ne ve, da je okrajni šolski svet v dolgovih in škripcih, ter si ne more pomagati. Ljudje pravijo: „Zakaj pa so zidali šolo v

znanostim. Zanimarjajo pa se načela in pravila, ki ne zadevajo le teoretičnih ved, ampak vse vede, najbolj pa vedo vseh ved, eminentno praktično vedo značajnega življenja! Da, verska načela so, ki obsevajo in ogrevajo vse znanosti in oživljajo vse človeško delovanje!

V sramoto štejejo človeku — nazivljejo ga ignoranta. — ako ne pozna vsaj glavnih pravil, katerim se ne klanja le njihova stroka, ampak kateremu bi se moralo klanjati tudi vse njihovo delovanje.

Tako skrbi naš vek za naobrazbo razuma, zanemarja pa vzgojo vesti! To je glavni, neodpušljivi pogrešek našega veka! Vest, t. j. oni glas našega razuma, ki nam priča, kaj je dobro, kaj slabo, kaj dovoljeno, kaj prepovedano: vest zanemarjajo!

Pač tudi oni imajo vest, — a nimajo izobražene, vzgojene vesti, da bi po načelih, katere morajo priznavati, dosledno tudi živeli.

Stvarnik narave je vcepil namreč naši pameti večno prave pojme o dobrem in slabem, da, celo vrsto moralnih načel je začrtal v našo dušo.

Zato je značajen le oni, ki deluje po teh načelih v posameznih slučajih ne zмене se, ali ga svet hvali ali graja.

Vzgojena vest dela človeka značajnega. Vest ga vodi po trdni poti in le vzgojena vest podaje človeku pravo samostalnost in nevpogljivost.

Setišče naše vesti je naš vek oskrnil. Pod pretvezo ohraniti temu svetšču pravo dostojnost, prepovedal je vsem, ki hodijo po javni poti, obračati svoje poglede nanjo, ali celo vanjo vstopiti.

Neolikanec je človek, ki se drzne izreči ali celo zagovarjati svoje versko

Podlki, pri v L. Kovcu itd., kjer ni bilo take potrebe, kakor pri nas, zakaj pa v Solkanu ne?“. Tako in jednako govori naše ljudstvo. In prav ima. Ker ne glede samo na obitnost kraja in na število otrok je raširjenje šole v štirirazrednico potrebno, marveč je tudi novo šolsko poslopje potrebno tudi z ozirom na nedostatnost sedanjih šolskih prostorov. Sedanje trirazrednice učilnice so vse v sredi gnojišč. Po leti vam v šolske sobe puhte vonj, ki presega vsak možus. Kaj naj porečem, kedar kmetje brazdajo po gnojnikih. Dve sobi ste na sredi vasi, na križišču. Po poti izvozijo neštivilno voz kamenja iz kamenoloma, vsa otročad ima ondi svoje ne pretih zbirališče. In ob tem ropotu voz, tem kriku otrok in žensk naj bode pouk mogoč? Sedanji šolski prostori so res do cela nedostatni in neprimerni. Mi le želimo, da novi g. nadzornik kmalu obišče solkansko šolo, ter se prepriča o nedostatnosti njenih prostorov. Naj slavna oblast prične pač resno misliti na zidanje šolskega poslopja v Solkanu. Če okr. šol. svetu za sedaj ni mogoče, naj vendar misli na to, da, ko prične zopet z zidanjem, bo Solkan prvi na vrsti. G. urednik, hvala Vam, ako sprejmete le te vrstice. Če me kak utrinek ne ubije, Vam pa še kaj sporočim.

Z dežele piše nam nek dopisnik. Ko sem imel 8 let, je dejal rajnki Leban, vadični učitelj, mojemu očetu: „Glejte oče, mi smo kakor duhovni, ki samo maševati ne smemo“. Res, da je blagi pokojnik tu pretiral; ali vendar kažejo njegove besede, da se je zavedal svoje učiteljske naloge: da ima vzgojevati mladino versko — pravno. — A dandanes? Nekateri menda menijo, da je dosti, če se otroča glava napolni, (n. pr. kako vesel bo otrok, ko izve, da je kreda samo ostanek mičkenih živalic; uč. načrti str. 155) a pozabljajo, da je treba tudi vzgajati! Če pa človek sam nima pravega duha, kako ga drugim dati? In da nekateri niso pravega duha, dokazuje nekaterih naših učiteljev poziv v „Slov. Narodu“: Na dan z imeni tistih, ki so se udeležili duhovnih vaj! Slepci, ki menijo, da pobožnost človeka ponižuje. Ošabnost govori iz njih. Taki pač niso duha vrlega pokojnika Lebana, — in ne na pravi poti. Vi pa sodite, kakor drago!

NOVICE.

Imenovanje. Okrajni šolski nadzornik za slov. šole v pazinskem in poreškem okraju je postal g. Ivan Bunc, učitelj na pripravnici v Kastvu.

† **Nadškof dr. Ivan Nep. Glavina.** V petek 10. t. m. predpoldne je umrl v Skednju bivši škof tržaško-koprski, naslovni nadškof peluzijski, pap. domači prelat, rimski grof itd., dr. Ivan N. Glavina. Pokojni vladika je bil rojen dne 13. aprila 1828 v Borštu pri Trstu, v mašnika posvečen 17. avg. 1852, za škofa poreško puljskega imenovan 6. okt. 1878

prepričanje v družbi, češ, da se ne žali bližajik!

A ne le, da se izogiblje vsakemu izrazu verskega prepričanja, — in razširja tako brezbriznost — naš vek je prišel do skrajnosti, drznil se je obsoditi, zavreči prava načela značajnosti!

V zasebnem občevanju se kvanta o formalnih, nič vrednih stvarih, ali pa se pritrjuje onemu, ki zna bolj surovo, bolj predrzno zastopati svoje mnenje! Mej črnimi so črni, mej rudečimi — rudeči.

Toda, ko se je človek izneveril lastni vesti, svojemu prepričanju, nadomestil si je vest in prepričanje z javnim mnenjem. Javno mnenje je dandanes pravec vsega istinitoga, lepega, poštenega. Resnično, lepo, dobro je, kar se sploh javno zagovarja. Javnemu mnenju ki se dela umetno, se vse uklanja. Bog čuvaj žaliti te javne vesti! Nevednež, zlobnež, nazadnjak je, kdor se upa povzdigniti glas lastne vesti proti glasu javnosti!

In potem ni čuda, da ni več, — ali pa je tako malo pravih značajev. Kakor veter popiha, tako se ognejo vse bilke. Samostalnosti ni, ker ni samostalnih načel. A trdnih moralnih načel ni, kjer ni vesti.

Vest je oni kategorični imperativ, ki nam ne veleva sam, dobro je, torej stori, slabo je, torej opusti; ampak veleva nam, moraš tako delovati, ker tirja tako večni, neomajeni zakon Božji!

Kako se to vse drugače sliši, kakor pa glas, ki krozi dan danes: Le stori to, opusti ono, saj je taka moda!

(Pride še)

L I S T E K

„Veliko moških, malo mož naš vek rodi.“

S. Gregorič.

Velepomenljive besede našega slavnega pesnika! Podpisal je z njimi obsodbo našemu veku! „Veliko moških, malo mož naš vek rodi!“ Mož ni, značajev ni! In ta klic se shiši od dne do dne bolj, čim bolj napreduje znanost in umetnost! Pač čudno, vsak dan slavi veda novo zmagoslavje, vsak dan nam prinaša novih iznajdeb. Zdi se, da je dosegel znanstveni napredek že vrhunec, — a po drugi strani kako nizko je padlo poštenje, kako zelo se je pogreznila moral!

Opazuješ natančneje zasebno življenje, in vsklikneš: „mož ni — značajev ni!“

Osri se v javnost, motri tam gibanje in delovanje, ter zopet vsklikneš: „mož ni — značajev ni!“

Da, pojdi, kamor koli hočeš, vrneš se s prepričanjem: „Veliko moških, malo mož naš vek rodi!“

Toda, morda se mi motimo pripisajoč značaju lastnosti, ki mu niso bistvene. Ni-li morda značajnost le naobrazba razuma, ali neupogljiva volja, ali morda celo neka vrsta človeškega nagona?

Kaj je prav za prav značaj?

Značajnemu človeku pravimo, da je cel mož. V njem zremo neko popolnost, celoto. Kaj pa imenujemo celoto?

Stvari pravimo, da je cela, ako ima vse sebi lastne dele in sicer tako ubrane, kakor so jej potrebni k bistvu in delovanju.

za tržaško-koprskega pa 3. junija 1892. L. 1895 se je odpovala tržaški škofiji, ker so razmere postajale vedno hujše, ter je njegovo blago srce preveč trpelo vsled surove sile italijanskih politikov. Preživel je zadnja leta v samotni v Škedenju. Blagi, skromni, plemeniti mož naj počiva v miru!

Občni zbor konsorcija „Primorskega lista“, ki je bil napovedan za četrtek, ni bil sklepčen. Vršil se bode v četrtek dne 30. nov. in sicer v sobi kat. delavškega društva ob 10½ uri.

G. notar Čibej se je preselil iz Komna v Gorico, kjer ima svojo pisarno na Travniku, poleg kavarne Evropa.

„Primorec“ nam očita nedoslednost ker smo priobčili članek o odstopu grofa Coroninija ter povedali, kako sodijo slovenski državni poslanci o vplivu grofa Coroninija. „Primorski list“ je res pisal ob zadnjih volitvah proti kandidaturi grofa Coroninija, to je bila njegova dolžnost kot kat. lista. A tudi sedaj „Prim.“ ni hvalil grofa, marveč samo objektivno povedal, kako sodijo o njem slovenski državni poslanci. Ako smo pa tudi mi mogoče spremenili mnenje o grofu Coroniniju, je to zasluga „Soče“, ki je ob zadnjih deželnozbornih volitvah povedala, da se je grof Alfred spravil s cerkvi ter prejel blagoslov od papeža. Ako bi se g. grof ne bil poboljšal, bi mi danes zavzemali ravno isto stališče, katero smo zavzemali ob zadnjih deželnozbornih volitvah.

Doktorjen prava sta pomovirana dne 13. t. m. na graškem vseučilišču sodna avskultanta gospoda: Gruntar in Prezeli, goriška domačina.

Shod v Rojanu je priredilo v nedeljo polit. društvo „Edinost“. Govorili so dr. Rybač, dr. Slavik in Jožef Turk. Tržaški Slovenci se gibljejo.

Shod slovenskih časnikarjev se bode vršil letos ob enem z vseslovenskim delavskim zborom.

Koristen zavod — za pijance. Nižje avstrijski deželni odbor je ustanovil poseben zdravilni zavod za one, ki imajo v sedanjem času zelo razširjeno bolezen nezmernega uživanja pijače. Tudi pri nas bi ne bil odveč tak zavod.

Kuga v Trstu. Dne 4. t. m. je umrl v Trstu nek pomorščak, ki je došel s parnikom iz Carigrada. Zdravniško se je potrdilo, da je umrl za kugo. Poklicali so z Dunaja profesorja dr. Weichselbaum, ki je vse potrebno ukrenil, da je vsaka nevarnost pred kugo v Trstu odstranjena.

Lepi so bili nekaj časa tržaški mestni čuvaji. Mestna gospoda jim je nataknila na glavo vojaške čepice italijanskih bersaljerjev. Na prvi hip je vsakdo mislil, da so laški „rezernterji“, le tržaška lilija in čepici in vratu je človeka poučila, da so tržaški ljudje. O kako se je mnogim srce širilo ob pogledu krasne italijanske uniforme! A ta zavistna avstrijska vlada jim niti tega veselja ne privoščiti. Namestništvo je namreč prepovedalo nositi tako uniformo. Sedaj pa je veselje preč!

„Democrazia“ je ime novega političnega društva v Trstu, katero naj nadomešča stari, trški „Progresso“. — V „Piccolo“ so izjavili, da je sicer ime novega društva novo, osebe in tendence pa ostanejo — stare. Stara pesem o liscici!

Tiskovna pravda proti „Corriere“, ki se je morala pričeti 10. t. m. pred dunajskimi porotniki, je odložena. Med tem časom pa se gotovo doseže poravnava.

Župnika zasramoval je mej pridigo v Trstu nek I. G. Dobil je za to tri mesece ječe.

Zaupnice so nadalje poslale občine Vogersko, Medana, Ročinj, Sv. Križ, Podgora, Pliskovica, Vrtovin, Velikidol, Avče, Gabrje pri Ajdovšč., Rihemberg, Solkan, Tomaj, Lokevec, Gorenja Tribuša.

V Snežatnem — občina Kojsko — je pogorelo poslopje Jožefa Jančiča. Pogorelec je bil zavarovan.

Trgovsko obrtna zadruga je imela v oktobru prometa 192045 K. 23 vin. Število zadrugnikov dne 1. nov. znašalo je 1393 s 2682 deleži.

Izpit častnika v trgovinski mornarici je položil z odličnim uspehom g. Vladko Trnovec.

Zastavljalnica in ž združena hranilnica (Mont) je izdala sklep računa za l. 1898. Dobička je imela 20.211 gl. 10½ kr. Od tega se je vstela ustanovni glavni petinka t.j. 4.042 gl. 22 kr., ostanek pa se je porabil po določbah ustanovnega pisma (v dobrodelne namene).

Železnico merijo. Železniško ministerstvo je odposlalo dva inženirja v Solkan, ki imata nalog proučiti teren za bodočo progno iz Solkana do Kanala. — Povedati sta tudi vedela, da bo v krat-

kom železniški minister državnemu zboru predložil načrt zakona za novo železniško zvezo med Dunajem in Trstom.

N sreči. V nedeljo osem dni je nek mož v Biljih sekal topol. Drevo je padlo nanj in ga zmečkalo, da je bil takoj mrtev. Posvečuj nedeljo! pravi zapoved. — V Pervacini je nek mož prišel pod voz, ki ga je zmastil do smrti.

Umrl je v Voloskem 16. t. m. bivši koroški deželni predsednik baron Schmidt-Zabierow.

Dr. Fran Piki, dosedaj odvetniški kandidat v Mariboru, je dovršil v Gradcu odvetniški izpit, in se naseli v Dravogradu.

Delavsko mesto. Trgovinsko ministerstvo Ogrsko zgradi za železničarje 2000 hiš v Budapešti. Tudi za tovarniške delavce se namerava sezidati 4000 hiš, kar pa še ni gotovo.

Predsednikom okrožnega sodišča v Celju je imenovan višje sodni svetnik v Gradcu pl. Wurmser, ki je velik nasprotnik Slovencev. S tem se je zadala zopet brca-Slovenec.

Krščansko socijalni kurz bo priredila „slov. kršč. soc. zveza“ v Ljubljani svojim ljubljanskim članom.

Nesreča. V Podgradu v Istri je nekemu delavcu v kamnolomu spodrsnilo kladivo s tako silo v trebuh, da mu je predrlo želodec in bo vsak čas umrl.

Rodovitna trta. V Benkovcu v Dalmaciji je na neki trti bilo 298 grozdov. Izmed teh jih je bilo 50 skoro nad pol metra dolgih.

Nemški cesar se je 17. t. m. odpeljal z drž. tajnikom pl. Bülovom na Angleško, kjer ostane teden dni.

Preč. g. Lambert Einspieler, drž. posl. koroških Slovencev, je imenovan stolnim prostom v Celovcu.

Kujige družbe sv. Mohorja smo prejeli. O njih spregovorimo o priliki.

Petdesetletnica goriškega gimnazija. — 10. novembra je preteklo 50 let, odkar obstoji v Gorici gimnazij v sedanji sestavi. Učiteljski zbor se je zbral na slavnostno zborovanje, na katerem je vodja dr. Gross govoril o gimnaziju v zadnjih 50 letih. Gimnazij je vodilo 8 vodji, učilo je 172 profesorjev in 702 dijakov je prebilo zrelostni izpit, od teh 142 z odliko.

Učiteljske v Koprno razdele, poročila „Corriere“. Italijanski oddelek ostane v Koprno, slovenski oddelek prenesejo v Kastav. Čas je pač skrajni, da v tem pogledu nekaj ukrenemo. A slovenski oddelek mora priti v Gorico ali pa v Trst. Ako je kaj resnice na tem, bodo pač naši zastopniki storili potrebne korake.

Novo mestno plinaro so blagoslovili in otvorili na Dunaju. Antisemitška večina mestnega sveta je podvzela ta važni korak. Plinarina je mestna last, in čisti dobiček ne pojde več v župe Angležev, marveč v potrebno mestno blagajnico. Tudi je sedaj dunajsko mesto jako lepo razsvetljeno. Vse to pa silno jezi židovsko-liberalno kliko, ki vprizarja razne skandale.

Mrtvega so našli 19 letnega hlapca Koničarja iz St. Mavra, ki je služil v Oslavju. V nedeljo 12. t. m. zjutraj je šel v gozd, kjer je nastvil zajcem. Ker ga ni bilo nazaj, šli so ga drugo jutro iskat ter so ga našli ležečega z obrazom proti zemlji. Najbrže ga je zvila božjast. Na lice mesta je prišla komisija.

Župan mesta Zadar vitez Frigari, zagrnjen nasprotnik Hrvatov, je odložil župansko čast. Njegovim naslednikom je bil izvoljen dr. Al. Ziliotto.

O loteriji. V l. 1897 so ljudje v celi Avstriji zastavili v malo loterijo 15.155.098 gl. Dobitki so znašali 7.358.549 gl. Preostanek zastavil nad dobitki je znašal 7.796.529 gl., bil je torej tako velik, kakor dobitki, tako da so loterijski bratci in sestričice zgubili polovico tega, kar so zastavili.

Dekan Ivan Varl je umrl v Dolini pri Trstu. Pokojnik je bil vzoren duhovnik in vrl narodnjak. V vseh njegovih službah ga je ljudstvo vzljubilo. V najlepši možki dobi ga je pokosila smrtna kosa. Naj v miru počiva!

Občni zbor polit. društva „Edinost“ v Trstu bode v Trstu 26. t. m. v dvorani Mally ob 9. uri dopoldne.

Čitalnico so ustanovili pri sv. Jakubu v Trstu. To bo krepka opora uspešnemu delovanju na narodnem polju v okraju sv. Jakoba.

Toplo zimo prorokuje za letos centralni zavod meteorologije na Dunaju.

Znižane cene za romarje v Rim. Uprava italijanskih železnic je naznanila v Vatikanu, da je voljena znižati vožne cene na italijanskih železnicah za 70 p. c. ako se ji zagotovi, da se zgledi 250.000 romarjev. Ako se zgledi romarjev nad to

število, je zagotovljen popust 75 odstotkov.

Lvovski skandal pred sodiščem. Poročali smo že, da je bila Lvovska hranilnica osleparjena za več milijonov. Nje vodja se je vstrelil. Ostali možje, katere se je dolžilo, da so sleparili z milijoni, so bili pred porotniki oproščeni. Predsednik gališkega deželnega sodišča je justičnemu ministru naznanil to z značilno brzjavko: „V ogorčenje vseh poštenih ljudi so bili vsi obtoženi oproščeni.“

Povišanje. Ravnatelj H. Gross in dr. Schreiber sta pomakujena v 6. činovni razred.

Razglas dražbe. Pridržuje sklepu visokega deželnega zbora in cesarski potrdbi naznanja deželni odbor, da se bodo leta 1900 pobirale naslednje deželne davščine:

a) po 50 kr. od vsacega hektolitra na drobno potočenega piva;		
b) po 18 kr. od vsacega litra na drobno spečanij žganjin omenjenih v I. čl. B II, točka 1, zakona z dne 18. maja 1875 (št. 84 dež. zak.) in po 10 kr. od vsacega litra na drobno prodanih žganjin navedenih v 2. točki istega zakonovega člena.		
Pobiranje teh davščin se izroči tistemu, ki podá najugodnejšo ponudbo, bodisi za posamezne okraje, ali pa za celo deželo, za skupno letno svoto, ki se bo v postecipatnih mesečnih rokih plačevala deželni blagajnici. Klicna cena je določena za davščino na	pivo,	žganje
za goriško mesto	gl. 2600	gl. 2700
„goriško okolico“	100	600
„ajdovski okraj“	80	750
„kanalski“	40	600
„gradiški“	450	1600
„červinjanski“	450	4000
„korminski“	300	600
„tržiški“	350	700
„tolminski“	200	5500
„bovški“ in kobaridski	150	3900
„cerkljanski okraj“	80	300
„sezanski“	200	300
„komenski“	200	300

skupaj gl. 5200 gl. 21850

Dražba za oddajo teh davščin se bo vršila v uradu deželnega odbora dne 29. novembra 1899, ter prične ob 11. in se zaključi ob 12. uri dopoldne.

Dopuste se tudi pisane zapečatenone ponudbe, če se polajo pred 11. uro dopoldne 29. novembra t. l., a prilepiti jim je kolek 50 kr., pridjati jamščino po 10 p. c. dotične klicne cene, navesti v njih natančno okraje, v katerih namerava ponudbenik v zakup vzeti deželne davščine, koliko ponuja za vsako davščino in vsak okraj posebej, in pa izjaviti, da so mu znani zakupni pogoji.

Tisti, kateri se bodo hoteli deležiti ustne dražbe, bodo morali za dražbo določenega dne, in sicer preden se začne dražba, poštetu dražbeni komisiji postavljeno po deželnem odboru jamščino po 10 p. c. tistih klicnih cen, na katere nameravajo rasti. Te dolžnosti bodo oproščene tiste osebe, katere položijo jamščino uže poprej s svojimi pismenimi ponudbami. Tudi kdor podá pisano ponudbo, se sme deležiti ustne dražbe.

Vsi drugi dražbeni pogoji so na ogled razgrnjeni v deželnem uradu.

DEŽELNI ODBOR V GORICI

dne 8. novembra 1899

Slabi časniki so dvojne vrste: ali naravnost brezbožni, ali pa nenaravnost. Prvi niso dopuščani, ker so zelo škodljivi; niti jih sme imeti gostilničar razpoložene, tudi ne z zgovorom, da sicer izgubi goste. Časna izguba ne odvaga dušne škode za mnoge goste. — Pa tudi tisti, ki niso naravnost brezbožni, so sploh zelo nevarni. Če tudi vero le redko napadajo, pa vendar napadajo dvhovstvo, zlobno kriti kujejo njegovo politično in drugo delovanje itd. Ta nevarnost je sicer relativna gledé na bralca in na način pisaje. Kako pa na se ravna v tem poklicani, za to menda ne pojdejo vprašati kakega domišljavega zletavega dekadata. Svoječasno ropotanje proti delovanju v spovednici in na prižnici v tem obziru bilo več kot predržno; zdi se, da so bili nekateri malo zamižali ta čas le z obzirom na razmere. Kaže se, da se bo pa le treba navaditi na misel, da so liberalci, in odločiti se za en ali drugi tabor. Narodnost je včasih nerodnost; gola narodnost pa nam ne sme biti — malik!

Nesreča pri Ajbi. Dne 7 t.m. pustil je nek — že vinjen — voznik iz Bovca s tremi konji vprežen voz na cesti pri Ajbi, t. j. pri onem ozkem mostu, kjer prične klanec iz Kanala proti Ročinju. Voznik šel je v bližnjo hišo pit „nemško vodo“, a konjem se je zdelo čudno stati sredi ceste, hoteli so dalje, Zunanji konj hotel je kar po krajši poti, — preskočiti

je hotel most. — a telebnil je v prepal, kjer je koj mrtev obležal. Zv spomin je pa pustil vozniku vso svojo opravo, kot komat itd. Z pazivši nesrečo, — katero je sam zadolžil oziroma — začel je ubogi hlapec kar besneti, skočiti je hotel za konjem, divjal je, se rikal takó, da so ga morali ljudje zvezati še le v sredo do poludne prišel je k sebi. A sedaj se taka ubogi revež na poti, obžalnoče svoje pijančevanje.

Vozniki! Bodite vendar previdni, varujte se preobile, nesrečne pijače.

Državne podpore in prispevki za ceste, mostove in vravnavo voda na Goriškem postavljene v državni proračun za leto 1900 ter podaljšani krediti iz leta 1897. in 1898. Postavljeni so za leto 1900. v državni proračun sledeči prispevki in sicer: Državni prispevek za most čez Idrijco pri Dolenji 4000 K; za most čez Idrijco pri Mirniku 4000 K; drugi obrok prispevka za cesto ob Lijaku, koja bi vezala državno vipavsko cesto s skladovno cesto Gorica-Dornberg 10.000 K; drugi obrok za cestno omrežje ob državni meji v Brdih 30.000 K; drugi obrok prispevka za zidanje mosta čez potok Sušica, sezanskem okraju 8000 kron v tretji obrok državnega prispevka za zidanje mosta čez Sočo bližje železniškega mosta pri Podgori 140.000 K; tretji obrok prispevka za okrajno cesto Staroselo-Breginj-Logje, potem za okrajno cesto, ki pelje od koroške državne ceste proti Tolmini ter za okrajno cesto po baški dolini med Gralhovem in Hudojužino 10.000 K; za preložitve koroške državne ceste med Kobaridom in Trnovem od km 108 do 115 četrti obrok 40.000 kron; peti obrok prispevka za vravnavo Soče v goriškem političnem okraju 10.000 K; osmi obrok prispevka za državno cesto ob Idrijci od Ušnika pri Čeginjju naprej čez sv. Lucijo in Želin 20.000 kron; jednajsti obrok prispevka za izdelanje konkurenčne ceste po baški dolini od Hudojužne čez Podbrdo pa do kranjske meje 36.000 K.

(Belgijski kralj in postajni načelnik.) Na nekem incognito potovanju si je belgijski kralj Leopold brzjavno naročil svoj dvorni vlak ter se nepoznan podal na železnično postajo dotičnega kraja, da se odpelje z vlakom v Bruselj. Toda peron je bil za občinstvo zaprt. „Pardon, monsieur, nihče ne sme na peron, dokler ne odide kraljev vlak“, nagovori postajni načelnik kralja-neznanca. Navidezno grozno nejevoljen je sklenil Leopold malo pošaliti se s stroгим uradnikom, ter jel z vso silo riti mimo njega skozi izhodna vrata. „Proč s po i!“ zakriči uradnik, ki je imel že itak dovolj opravka. Naš neznanec se pa odreže: „S tem vlakom, ki tam stoji, se hčem peljati. Radi Vas ga ne maram zamuditi.“ „S tem vlakom se ne morete peljati, to je dvorni vlak.“ „To me prav nič ne briga in ko bi bil tudi carjev vlak.“ se odreže nejevoljno kralj in pahne od sebe nadležnega uradnika. „S tem vlakom bom zapustil to gujezdo, če se še tako togotite.“ To je bilo uradniku preveč. Prime usiljenca za roko ter ga odvede z besedami: „Tukaj samo jaz zapovedujem, in če se tako ne spraviš, s poti, Vas s silo iz tiram s kolodvora.“ Energično se je postavil kralj Leopold in strogi načelnik je že hotel izvršiti svojo grožnjo, kar pride kraljev adjutant ter nagovori neznanca z „Vaše veličanstvo!“ Kdo je bil bolj poparjen, kakor načelnik, kralj mu je pomejež se podal roko v priznanje njegove velike vneme za službene dolžnosti.

Kapela cesarice Elizabete v Genevi. Duhovni Blanchard, spovednik Lucchenijev, je sklenil z mestnim zastopom pogodbo glede odstopa sveta za gradnjo spominske kapele.

Delavec pri cesarju. V soboto je vsprejel vladar v avdienci mej drugimi tudi nekega delavca, kateri se mu je zahvalil za odlikovanje. Kakor poročajo iz Budimpešte, je končal cesar sv. j govor z besedami: „Posebno me veseli, da imam priliko, osebno pohvaliti pri luega delavca. Zeleti je, da bi se našlo vedno več delavcev, ki zaslužijo pohvalo in priznanje.“

Janus, vzajemna zavarovalnica na življenje na Dunaju „Janusu“ je došel odlok c. kr. ministerstva za notranje posle, s katerim se potrjuje v rešitev vlozene prošnje od 23. oktobra 1899 za objavljanje onih izvedeb, ki so storjene v področju državnega nadzorstva gledé na bitvo zavarovanja na temelju ministerijalne odredbe od 5. marca 1896. l. št. 31 v zadevi financijnega stanja „Janusa“, vodstvu tega zavoda, da se sklada način nalaganja premoženja zavoda z določbami selaj v veljavni stoječih pravil ter navede

ministerialne odredbe, kakor se mora kot neoporočno zaznamovati, da sredstva fondov, stoječih zavodu na razpolaganje z zavarovalnotelniškega stališča se morejo smatrati kot zadostno varstvo za obstoječe zavarovalne dolžnosti.

Iz tega ozira je moglo c. kr. ministerstvo za zvuhanje posle z odlokom od 12. jul. 1899. šte. 23201 izkazati svojo načelno naklonjenost, da je premembe pravil z rednega občnega zbora dne 26. maja 1899. zajedno s hkrati naznanjenimi predpostavami potrdilo, zlasti ker te premembe morajo samo pospeševati reedoviro vodstvo v prometu zavoda.

Metulji prijatelji alkohola. Dosedaj pač ne znani naravni skrivnosti je prišel te dni na sled naravoslovec J. W. Tutt v Londonu. Prišel je namreč do spoznanja, da metulji, in sicer le samci, zelo radi srkajo alkoholične cvetlične sokove. Ta učenjak je zaprl v neki prostor 12 metuljev samcev in ravno toliko samic ter se je pri tem pokazalo, da so se samci takoj spravili nad cvete, ki so imeli največ alkohola v sebi, mej tem ko so se samice zadovoljile z — roso. Poskusil je nadalje z različnimi likerji ter se prepričal, da tem najnovejšim alkoholikom najbolj ugaja pristni brinjevec. Metulji so se kar zagnali na posamne kaplje in srkali tako dolgo, dokler se niso popolnoma opijanili. — Razna društva v varstvo živalij se neki že pečajo z načrtom zakona za metulje alkoholike.

Dva zvona. Na Tržaškem magistratu sti zavlada torej dve struji, ena se stari „Progresso“, druga mlada „Democrazia“. Ker so novi opozicijski ustanovili svoje društvo „Democrazia“, se je tudi „Progresso“ nekako pomladil, in da pokaže še svojo čilost in moč, je predložil mestnemu svetu spomenico, v kateri predlaga več raznih točk „humanitarnega programa“. Prva točka je, da mestni svet preskrbi vnanjemu ljudstvu (onemu z Italije?) primernih zdravih stanovanj. druga točka: „ljudstvo“ sploh naj se obvaruje v moralnem pogledu, zato je skrbeti za pouk zapuščenim otrokom (v tej točki se kaže „Progresso“ konkurenca Salezijanom); tretja točka: ukrene naj se vse potrebno za omejitev pijančevanja. v to svrhu je zapreti nekaj nepotrebnih krčem (morda slovenskih?) ali pa vender ne onih, v katerih se toči italijansko „vino“, teh bi bilo škoda!) in zganarj, kakoršnih je najti v Trstu na vsakem vogalu celo nečednih in zatuhlih, kar zlasti vpliva škodljivo na zdravje ljudstva.

To so za v prvo točko v programu pomlajenega „Progressa“, ki hoče pokazati „Demokraciji“, da je nepotrebna, marveč da bi bil te in take socialne reforme izvršil že davno sam, če bi ne bil — tako sam. Dobro je le, če lenuhi in nezmožni dobijo tekmece: to podžiga, umena na tekmovanje. Seveda je treba poznati tudi globočiji vir tej skrbi mestnih očetov: volitve se bližajo, ljudski tribuni potrebujejo ljudskega glasu, volitve v tržaški mestni zastop so pred dumi in kar ni „vodene afere“, da bi se vrglo peska v oči, prišli so judje z metlami, da bodo kar pometali pred nosom lahkovine nesamosvoje tržaške javnosti. Radovedni smo zdaj, s kakimi obetani bruhne na dan mlada „Democrazia“, — ali ni, da bi se počilo od smeha?

Velikim nerednostim so prišli te dni na sled pri italijanski pošti. Dognalo se je, da so razna ministerstva nakazovala svote do pet milijonov lir v razne name. mej drugim posebno za vojsko z Menelikom, ne da bi se bila stvar poravnala.

Delavci pozor! V nedeljo, dne 26. t. m., ob 4 pop., bo občni zbor slovenskega katoliškega delavskega društva „Pri Katariniji“ (gostilna g. Lisjaka). Na vrsto pride:

- 1. Pojasnilo g. blagajnika o pobiranju doneskov in o podporah.
 - 2. Morebitne pritožbe. (Glas gre, da nekateri rujejo proti društvu).
 - 3. Domači politični prepir in slovensko delavsko ljudstvo.
 - 4. Ugovori ali vprašanja udov.
- Delavci! Vdeležite se zbora v obilnem številu in pokažite, da ste zavedni. V Gorici, dne 20. novembra 1899.

Dr. JOS. PAVLICA
t. č. predsednik.

Zdravega, močnega 15--17 let starega učenca sprejemem po dogovoru.

Anton Širor
kovač
v Ajšovci šte. 73.

Poslano.

Jemljemo si čast, naznaniti č. sobratom, da naš pooblaščenec prečastni gosp. Dijoniz Guzmics ravno kar potuje po južnih kronovinah, da prečast. gg. duhovnike pouči o „društvu za obnemogle katoliške duhovnike v Avstriji“ in da jih povabi k pristopu. Prosimo svoje preč. sobrate, da našega pooblaščenca bratovsko sprejmo mu popolnoma, zaupajo in društvu pridno pristopajo.

Vodstvo društva za obnemogle katol. duhovnike v Avstriji na Dunaji, 1, Wipplingerstrasse 30

Teodor Slabanja

srebrar

ulica Morelli 12. — GORICA, — ulica Morelli 12

uljudno priporoča **veleč. duhovščini** svojo znano dalavnico za napravlanje novih in ponavljanje starih cerkvenih posod in orodij kakor tudi strelovode najboljših iznajdeb po najnižjih cenah, da se ne boji konkurence. Da si pa morejo tudi bolj revne cerkve naročiti cerkvenega kovinskega blaga, olajšuje jim to zgorej omenjeni s tem da jim je pripravljati blago, ako mu potem to izplačujejo na obroke. Obroke si pa preč. p. n. gospod naročevalec sam lahko določi.

Pošilja vsako blago poštne prosto.

C. kr. privil kroji vsakateremu razumljivi krojiti obleke vsake mode. Dobivajo se v moji zalogi: Cingul, mašne kupe, zavrtnice za čestito dohovščino.

M. POVERAJ

trgovec na Travniku šte. 22. I. Nads.

Bogata zaloga vsake vrste blaga, gotovih oblek, perila in vseh spadajočih priprav za obleke vsakega stanu.

Novo blago došlo za spomladansko in letno sezono iz avstrijskih in angleških tovarn Dobivajo se novi patentirani hlačniki na pasih; ni treba več gumbov; te hlačniki so jako pripravi.

Sprejemajo se naročila za izdelovanje oblek, tudi za dame fineje vrste po vsakateri zahtevajni modi.

Kdor kupi pri meni blago, mu je prosto dati delati, kjer hoče, ker pri meni je delo nekaj draže, ker se šiva večinoma z rokami. Blago in izdelane obleke so tako po ceni, da ceneje ni mogoče zahtevati. Obleke za dečke od 3 do 10 let stanejo 1 gld. 50 kr.

ED. PAVLIN,

v Gorici

v Nunskih ulicah št. 10.

nasproti gostilne „Belega Zajca“ usoja se priporočiti preč. duhovščini in sl. občinstvu svojo veliko zalogo nagrobnih vencev vsake vrste, rož za cerkve, palm, šopkov za nove maše in poroke, voščenihi sveč, mrtvaških oblek, rakev vsake velikosti, zlatih črk. lesenih stajal za palme, zlatih loncev, svilnatih trakov vsake širjave in barv, črno rumenih, trobojnic, bisernih vencev, papirja (manšete) za šopke, papirja v vsakih barvah za izdelovanje cvetic.

Belega in črnega papirja in zlatih nog za rakev, zlata za olepšanje.

Vse po najnižjih cenah

Opozarjam tudi, da tiskam črke na perilo in sprejemam vsa v to stroko spadajoča dela.

Dornberški mlin

se odda s 1. dec. v najem. Ima sedem kamenov za turščak in pšenico, enajst stop za obdelovanje ječmena in sedem za čreslo. Vse je v dobrem stanu. Pridruženi so hlevi in stanovanje za mlinarja.

Bolj natanko izveš v Gorici ulica Rabatta št. 16.

CENIK

šolskih, pisarskih in raznih drugih potrebščin.

Papir: uradni zavoj (250 pol) od gl. 1.25	NAVSČET
predpisni, " " " " " 0.70	
pisemski, " 200 " " " 0.60	
Zavitki (koverti) 100 " " " 0.20	
Šolske pisanke " " " " 0.65	
Risanke " " " " " 1.70	
Sušilniki " " " " " 0.08	
Ploščice " " " " " 0.06	
Pisala, škatla " 100 " " " 0.25	
Raynila, dvanajstorica " " " " 0.14	
Gobice za ploščice 100 " " " " 0.80	
Peresa, škatla (144 peres) " " " " 0.25	
Svinčniki, dvanajstorica " " " " 0.06	
Tinta, 12 steklenic v škatli " " " " 0.45	
" 1 liter v steklenici " " " " 0.35	
Knjige, vpisne " " " " " 0.04	
" molitvene " " " " " 0.12	
Podobice, svete 100 " " " " 0.30	
Mošnički za denar " " " " " 0.10	
Nožiči " " " " " 0.15	
Liber intentionum (za vpisovanje maš) " " " " " 50 kr.	

I. t. d. vse po najnižjih konkurenčnih cenah.

P. s. Šolske pisanke izdeluje zdaj v svojem področju in imajo mnogo lepši papir in boljši ovitek nego dosedanje.

Za naročila priporoča se najuljudnejše

V Gorici, Semeniška ulica št. 10.

G. LIKAR.

Anton Obidič,

čevljar

v Semeniški ulici št. 4.

v Gorici,

priporoča se

za raznovrstna naročila po meri

za gospe in gospode.

Naročila se izvršujejo hitro

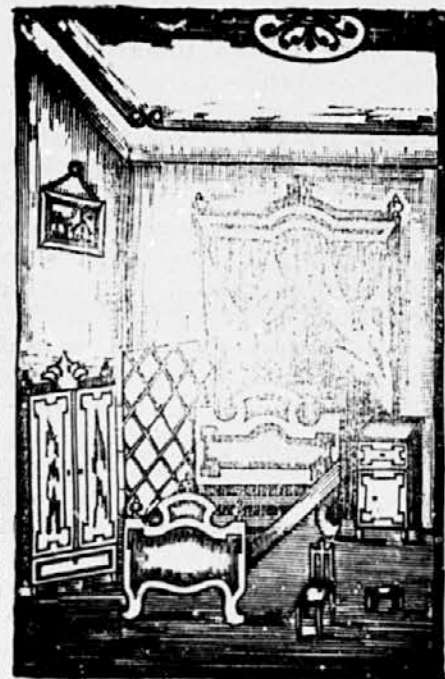
Priporoča dalje tudi svojo zalogo

Novoporočenci pozor!

Štejem si v čast naznanjati slavnemu občinstvu, da sem razširil trgovino pohištva v ulici Vetturini, glavni vhod v gosposki ulici.

Anton Breščak

v Gorici, gosposka ulica 14, blizu lekarne Gironcolijeve.

V zalogi ima vsakovrstno pohištvo za vsak stan. Pohištvo je po najmodernejih slogih, posebno spalne, jedilne in posetne sobe so po Nemškem slogu odlikovanih Črnigojevih delavnic v ulici Ponte nuovo in via Leoni, katere so lepše in ukusneje izdelane in ceneje od Dunajskih in Budapeštanskih tovarne. Ostalo pohištvo je od prvih mizarskih mojstrov.

Sprejema še naročila in izdeluje po izbiri obrisa najceneje in najkrajšem času.

Bogata zaloga podob na platno in šipo z različnimi okvirji. Belgijska brušena ogledala vsake velikosti. Različno pohištvo, kakor: toaletne mizice, različna obešala, preproge za okna itd. Različne stolice z trsja in celuloida, posebno za jedilne sobe. Blazine iz strune, afriške trave z žimami in platnom na izbiri ter razne tapecarije. Reči, katere se ne nahajajo v zalogi preskrbijo se po izbiri cenikov v najkrajšem času.

Daje se tudi na obroke, bodisi tedenske ali mesečne. — Pošilja se tudi izven Gorice po železnici in parobrodih.

Občudovanje

vzbujajo naše najizvrstnejše švicarske, črnojeklene ure,

remont sar, katere je možno na sekunde natanko vpraviti. Naše ure izgledajo vedno elegantno, ker je delo najpreciznejše, z pozlačenim robom, pravo zlato-double, z najnovejšimi, po novi fazoni narejenimi kazaleci, česar so bile že mnogokrat odkrivane.

Vsaka ura je zaznamovana z tvrtkinjo znamko garancije, je jako trpežna, ter neobhodno potrebna gospodom na deželi, vojakom, uradnikom i. t. d. Vsakdo, če ima tudi zlato uro, dene to na stran in rabi našo črno uro.

Cena samo 6 gl. brez vsih drugih stroškov.

Ura z poljubno zlato (pravi double) črko (kakor risanka) 7 gld. 50 kr. odprta črnojeklena ura za dame po 7 gl. 50 kr. Zlate double veržice za gospe ali dame po 1 gl. 50 kr. - 3 gl. — Razpošiljajo se po povzetju. Pismena znamka 10 kr., za dopisnico 5 kr.

Commandit društvo, Etablissement d'horlogerie, Basel. F. Genf (Švica). Zaloga, katere ojemalci so najvija aristokracija.